

Stapsgewijze methode (STA OP!) voor onbegrepen gedrag bij dementie

ARTIKEL

LITERATUUR

- Pieper MJ, Francke AL, van der Steen JT, Scherder EJ, Twisk JW, Kovach CR, Achterberg WP. Effects of a stepwise multidisciplinary intervention for challenging behavior in advanced dementia: a cluster randomized controlled trial. *J Am Geriatr Soc* 2016; 64: 261-9.

AUTEUR

M.J.C. PIEPER

m.j.c.pieper@lumc.nl

Waarom dit onderzoek?

Neuropsychiatrische symptomen, zoals agitatie, depressie en apathie, komen veel voor in het ziektebeloop van dementie en stellen familie en zorgverleners voor grote uitdagingen. Deze kunnen een gevolg zijn van neuropathologische veranderingen, maar ook van lichamelijke aandoeningen, psychosociale factoren (zoals over- of onderprikkeling) en/of pijn. Het gevolg is echter dat het gedrag niet meer wordt gezien als 'signaal' en veelvuldig met psychofarmaca behandeld wordt; vaak zonder effect, maar met ernstige bijwerkingen. In de praktijk is het bij deze patiënten moeilijk om pijn goed te onderkennen, systematisch psychosociale behoeften in kaart te brengen en de juiste psychosociale interventies in te zetten. Een goede analyse van de achtergronden van het gedrag is daarom wenselijk.

'Stapsgewijs Onbegrepen gedrag en Pijn bij dementie de Baas!' (STA OP!) is een stapsgewijze multidisciplinaire methode om deze analyse van het gedrag te verrichten, alsmede gerichte (bewezen effectieve) interventies in te zetten. De volgende stappen worden doorlopen totdat het gedrag is verklaard en het probleem is opgelost. Als eerste (stap 0) kijken de verzorgenden naar algemene bronnen van ongenoegen, zoals honger/dorst, naar het toilet moeten, te strakke kleding, slechte visus/slecht gehoor. Vervolgens wordt in stap 1 een pijn-observatieschaal ingevuld en verricht de arts lichamelijk onderzoek. In stap 2 en 3 brengt een psycholoog de psychosociale behoeften in kaart en worden bewezen effectieve interventies, zoals snoezelen of reminiscentie, ingezet. In stap 4 wordt een proefbehandeling met pijnmedicatie gegeven en stap 5 voorziet in consultatie van externe deskundige(n) of behandeling met psychofarmaca.

Onderzoeksvraag

Wat is het effect van de implementatie van STA OP! op gedrag (gemeten met de CMAI en NPI-NH), stemming (*Cornell depression scale* en *MDS-depression rating scale*) en psychofarmacagebruik (antipsychotica, benzodiazepinen en antidepressiva)?

Hoe werd dit onderzocht?

In totaal werden 21 psychogeriatrische verpleeghuisafdelingen (288 patiënten) cluster-gerandomiseerd in een controle- of interventieconditie; bij de interventieafdelingen werd STA OP! geïmplementeerd, de controleafdelingen kregen alleen een algemene scholing over pijn en gedrag bij dementie (stapsgewijze elementen ontbraken).

Belangrijkste resultaten

Bij de metingen na 3 en 6 maanden was er op de STA OP!-afdelingen significant minder agitatie, depressie en probleemgedrag. Het gebruik van psychofarmaca daalde eveneens op STA OP!-afdelingen, maar niet significant.

Consequenties voor de praktijk

STA OP! biedt een effectieve stapsgewijze methode om onbegrepen (probleem-)gedrag bij dementie beter te behandelen.